

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการต่อยอดงานวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของประเด็นการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ

ความหมายของคำว่า “ศักยภาพ” ตรงกับภาษาอังกฤษคือ Potentiality โดย วิวัฒน์ชัย บุญภักดิ์ (2536) ได้กล่าวว่าศักยภาพ คือ ความสามารถหรือความพร้อมในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุงการจัดการหรือการเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ นั้นสำหรับการพัฒนาศักยภาพ ดังงานวิจัยของ ดร.ณ ไกรศรี (2554) ระบุว่าคือการนำความรู้ความสามารถที่อยู่ภายใต้ตัวบุคคลใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อบุคคลและองค์กร นำศักยภาพเหล่านั้นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างง่ายดายและรวดเร็วทำให้การพัฒนาศักยภาพของบุคคลในองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีศักยภาพที่อยู่ในบุคคลแต่ละคนได้รับการพัฒนาและผลลัพธ์ที่ตามมาคือความสำเร็จขององค์กรวิธีการนำแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพไปใช้โดยส่วนใหญ่จะใช้ในการอธิบายศักยภาพของชุมชนในประเด็นต่าง ๆ เช่น ศักยภาพในการรวมกลุ่ม ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพของการบริหารจัดการตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเช่นงานวิจัยของ เกษราพร ทิราวงศ์ และอานวยพร ใหญ่ยิ่ง (2554) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านแม่แรม ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อสร้างความ

เข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและกำหนดทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนแม่แรม เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา ซึ่งผลการศึกษาพบว่าได้มีการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านบุคลากรการท่องเที่ยว โดยชุมชนได้จัดตั้งกลุ่มทางการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน

2.1.2 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

1) หลักพิจารณาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาคุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน (พรชัย เจดามาน, 2556)

คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และมีความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ดังนั้น คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง โดยนัย คือวิถีชีวิตที่พอเพียง และสมดุลระหว่างคนกับคน และคนกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและจิตภาพ โดยมีผู้ผูกพันในส่วนของคุณค่าพอเพียงทางเศรษฐกิจ คือพอกินพอใจ อย่างมั่นคง และพอเพียงทางจิตพิสัยทั้งอุดมการณ์ โลภทัศน์ ค่านิยมและต่อสังคมมิติ ในส่วนของสังคม คือ พื้นฐานทางสังคมที่พอเพียงสมดุลเข้มแข็ง ของชุมชน ทั้งทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การบูรณาการ และวัฒนธรรม

2) การปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การปรับเปลี่ยนของสังคมไทย

ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในหลาย ๆ มิติ การจะบูรณาการ มโนทัศน์ต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์สังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อวิเคราะห์ถึงโครงสร้างวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิถีชีวิตทั้งหมดของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องพิจารณา 3 องค์ประกอบไปพร้อมกัน คือ

2.1) ระบบการผลิตหรือระบบการทำมาหากิน การต่อสู้เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดของมนุษย์ทำให้เกิดระบบการผลิต เกิดการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งในสังคมดั้งเดิมของมนุษย์อาศัยพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้คนรู้จักจัดการระบบความสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยสร้างความเชื่อต่างๆ ขึ้นจนทำให้เกิดเป็นระบบคุณค่า เกิดการนับถือศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้นการที่มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มจึงจำเป็นต้องจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันนี้ให้เหมาะสม ทำให้เกิดจารีตประเพณี ระบบกฎเกณฑ์ และพิธีกรรมต่างๆ เป็นแนวทางและบรรทัดฐานให้สมาชิกของชุมชนทั้งรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้ถือปฏิบัติ ระบบกฎเกณฑ์และประเพณีต่างๆจะถูกถ่ายทอดโดยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้บางส่วนที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมใหม่ต้องยกเลิกไปไม่มีถือปฏิบัติกันอีก

2.2) ระบบการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน เช่น ครอบครัว เครือญาติและชุมชน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแนวคิดดังกล่าว แสดงความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงระหว่างระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระบบคุณค่าและโลกทัศน์ กับความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ ว่าการเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความทันสมัยตามแบบทุนนิยมการค้า ที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมๆกับการจัดระเบียบสังคมใหม่ เพื่อให้เอื้อต่อความทันสมัยนั้น แม้ว่าผลที่เกิดขึ้นคือ ความทันสมัยทำให้คุณภาพชีวิตส่วนหนึ่งของคนดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันในอีกด้านหนึ่งกลับพบว่า การพัฒนาด้านวัตถุและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่นี้ ได้ทำลายสาย

สัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเป็นรากฐานของความสุข ความมั่นคง และความเข้มแข็งของชุมชนลง ผลกระทบสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ศักยภาพในการรักษาอำนาจเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง รวมทั้งการรักษาสมดุลภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และภายในจิตของมนุษย์ อันเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่จะทำให้เกิดความพอเพียงต้องถูกกระทบกระเทือน จึงมีผลทำให้แต่ละชุมชนต้องพยายามหาหนทางเพื่อปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ แต่ด้วยความที่แตกต่างกัน อาทิ ลักษณะกายภาพ สภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรของแต่ละชุมชน ทำให้เกิดการแสวงหาทางออกเพื่อรักษาความพอเพียง ซึ่งเป็นทางรอดของแต่ละชุมชน มีระดับลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางชุมชนรักษาความพอเพียงไว้ด้วยการสร้างระบบความสัมพันธ์ที่ไม่พยายามพึ่งพิงผู้อื่น โดยทำการผลิตเพื่อผู้บริโภคของตนเอง และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มากที่สุด ไม่เน้นการผลิตแบบการค้า หรือหากจะต้องมีบ้างก็สามารถสร้างระบบการจัดการที่เอื้อให้เกิดการบูรณาการแลกเปลี่ยนสินค้า รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ให้ดำรงอยู่ในบริบทเดียวกัน หรือในบางชุมชนก็เลือกวิธีการอยู่รอด โดยการผนวกตนเองเข้าไปกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมการค้า ด้วยการสร้างกระบวนการจัดระเบียบสังคมใหม่ ที่เอื้อให้เกิดความเป็นประชาสังคม (Civil Society) เพื่อรักษาความเป็นศักยภาพแห่งความพอเพียง และอำนาจต่อรองกับเศรษฐกิจภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ สามารถช่วยให้ชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อการจัดการปัญหาต่างๆ รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาของตนเอง อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) ระบบความเชื่อ อันประกอบด้วย ระบบคุณค่าทางวัฒนธรรม ความไว้วางใจทางสังคมนี้เกิดขึ้นได้โดยเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ด้วยการสร้างบรรทัดฐานแบบพึ่งพาอาศัยกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและกฎเกณฑ์กติกาของความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันขึ้นมา พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการบังคับทางสังคมและการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้บรรทัดฐานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและยั่งยืน ประการที่สอง การสร้างเครือข่ายที่ทำให้บุคคลมาสัมพันธ์กันในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน เช่น การพัฒนาความสัมพันธ์แบบวิสาสะ (Association) และความสัมพันธ์แบบแนวราบ (Cooperation) เพื่อให้สมาชิกได้สร้างนิสัยของความร่วมมือกัน ทำให้สามารถผลึกกำลังกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ รวมทั้งปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะและความไว้วางใจกัน จนในที่สุดสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชน แบบประชาสังคม (Civic Community) ซึ่งมีศักยภาพตอบสนองความต้องการของตนเองได้เป็นอย่างดี และทำให้สามารถสร้างระบบการจัดการในการรักษาความพอเพียงของตนเองไว้ได้ ไม่จะเป็นการเปลี่ยนบริบทแวดล้อมไปอย่างไร ทำให้เกิดเป็นคุณค่าทางความเชื่อร่วมกัน จนนำไปสู่ระบบคุณค่าทาง

วัฒนธรรมอื่นๆ ตามมา องค์ประกอบทั้งสามส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบใดระบบหนึ่ง ก็จะส่งผลต่อเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบอื่นๆ ด้วย ซึ่งในที่สุดก็จะทำให้โครงสร้างสังคมหรือวัฒนธรรมทั้งหมดเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต และมีความหลากหลายไม่คงที่

สรุปได้ว่า เงื่อนไขสำคัญของการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมการค้า ก็คือศักยภาพของชุมชนในการจัดระเบียบทางสังคมใหม่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ระบบคุณค่าและบรรทัดฐานที่ทำให้ชุมชนสามารถสร้างศักยภาพในการปรับตัวอย่างมีอำนาจต่อรองและดำรงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเองไว้ได้ ท่ามกลางบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง

เศรษฐกิจพอเพียงทั้งส่วนบุคคลและสังคม สามารถนำมารวมประสานให้เกิดความเข้มแข็งเป็นรูปธรรมจากการปรับวิถีทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในลักษณะภูมิปัญญาทั้งทางกายภาพด้านวัตถุพิสัยและจิตภาพด้านจิตพิสัยให้เกิดความเหมาะสม เพื่อให้บุคคลและสังคมดำรงอยู่อย่างสันติสุข ตามเอกัตบุคลและสังคมอย่างมั่นคง รวมขึ้นเป็นวัฒนธรรมพอเพียง เป็นชีวิตที่พอเพียง โดยมีแนวคิด ดังนี้

- (1) ชีวิตที่พอเพียง หมายถึงชีวิตที่เพียงพอแล้ว โดยสามารถใช้พลังแห่งความทะเยอทะยานนำพา โดยไม่เกินขีดความสามารถที่จะไปถึง มิฉะนั้นจะพบความหายนะ
- (2) ชีวิตที่พอเพียง ไม่ใช่ชีวิตที่สันโดษ ไร้ความฝัน แต่คือใฝ่ฝันตามศักยภาพ ไม่ใช่เพื่อฝันโดยการก้าวไปอย่างมีสติ
- (3) ชีวิตที่พอเพียง จะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและวิถีสังคม ให้อยู่อย่างสง่างาม
- (4) ชีวิตที่พอเพียง คือชีวิตที่พอประมาณ มีเหตุมีผล ในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง การใช้ความรู้อย่างรอบคอบ และมีคุณธรรม ในการดำเนินงานทุกขั้นตอน
- (5) ชีวิตที่พอเพียง คือชีวิตที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียรพยายาม มีสติปัญญา ความรอบรู้และรอบคอบให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ
- (6) ชีวิตที่พอเพียง จะไม่ก่อให้เกิดการละเมิด บรรทัดฐานจารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- (7) ชีวิตที่พอเพียง จะไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียน เอาเปรียบต่อกันในสังคม ให้เกิดความเดือดร้อน

(8) ชีวิตที่พอเพียง จะมีความพอเพียงทั้งทางกายกรรม วชิกรรม และ
มโนกรรม

(9) โลกอุ่นวายหนอ จัดช่องหนอ เพราะคนไม่มีคตินความพอเพียง
หากรู้จักพอเพียง จะพบหนทางแห่งความสุขสงบ

จากแนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังกล่าว เป็นแนวคิดที่ยึดทางสายกลางหรือ
ความพอดี ในการพึ่งพาตนเอง 2 ระดับ คือ

(1) ระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน
มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัธยาศัย และไม่หลงใหลไปตามกระแสของ
วัตถุนิยม มีอิสระเสรีภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

(2) ระดับสังคม คือ ความสามารถของชุมชน สังคม ประเทศในการผลิต
และบริการ เพื่อให้สังคมอยู่รอดอยู่ได้โดยการพึ่งตนเอง

3) ขอบเขตเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลางหรือความพอดีหรือความพอเพียง อันจะนำไปสู่เศรษฐกิจ
พอเพียงที่ระดับบุคคล และสังคม มีขอบเขตหลักในการปฏิบัติให้สามารถพึ่งตนเองได้ 5 ประการ
คือ

3.1) ด้านจิตใจ

- (1) มีจิตใจเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้
- (2) มีจิตสำนึกที่ดี
- (3) มีความคิดเชิงสร้างสรรค์แก่ตนเองและสังคม
- (4) มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม
- (5) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3.2) ด้านสังคม

- (1) มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- (2) มีความสามัคคี
- (3) มีความเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง
- (4) มีความเป็นอิสระในการคิดการดำเนินการ

3.3) ด้านเศรษฐกิจ

- (1) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- (2) ยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้
- (3) มีการวางแผนอย่างรอบคอบในด้านการใช้จ่าย

- (4) มีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่
- (5) มีภูมิคุ้มกันในความเสี่ยง
- (6) มีแผนสำรองเป็นทางเลือก

3.4) ด้านเทคโนโลยี

- (1) มีภูมิปัญญาพื้นฐานในการแยกแยะสังคมที่ดี ไม่ดี ควรไม่ควร
- (2) รู้จักเลือกใช้ในสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการ
- (3) รู้จักปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นจริง
- (4) มีการพัฒนาภูมิปัญญาของตนเองให้ก้าวหน้า

3.5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (1) รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด สอดคล้องกับบริบททาง
- (2) พยายามหาวิชาการในการเพิ่มมูลค่าจากภูมิปัญญาที่มีอยู่
- (3) สามารถอยู่ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข
- (4) รู้จักรักษาพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม คำนึง

กับคนหมู่มาก

- (5) ยึดหลักความเข้มแข็งและยั่งยืน

4) จุดมุ่งหมายของระบบเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- สามารถพึ่งตนเองได้
- ให้อภัยจากความยากจน
- ให้พอมีพอกิน และมีสัมมาอาชีพ
- ให้มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย
- ให้ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอ พอดี และพอใจ

5) ฐานความคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง

ฐานความคิด การพัฒนาเพื่อความพอเพียงควรมีหลักการ ดังนี้ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” สร้าง “พลังงานทางสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” อาทิ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อใช้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชนยึด “พื้นที่” เป็นหลัก และใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวกส่งเสริม สนับสนุน ใช้ “กิจกรรม” ของชุมชน

เป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชนเพื่อสร้าง “คุณธรรมจริยธรรม” และ “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ วิจัยและพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต – แปรรูป – ขาย – บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชน และ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่น ไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศ และระดับต่างประเทศพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนที่มี “ศักยภาพสูง” ของแต่ละเครือข่าย ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน” ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษา ดูงาน และฝึกอบรม

2.1.3 การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strength, Weaknesses, Opportunities, and Threats โดย Strength คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี ในขณะที่ Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ ภายในองค์กรที่เป็นผลและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร และ Threats คือ อุปสรรคหมายถึงปัจจัย และสถานการณ์ภายนอกที่ได้วางการทำงานขององค์กรไม่ให้เกิดบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร (นันทิยา หุตานุวัตร, 2546) บางครั้งการจำแนกโอกาส และอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนกลับซึ่งกันและกันเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลง อาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

2.1.4 แนวคิด 7S ของ R. Waterman (1980)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะพิจารณาจากตัวแบบ 7 ปัจจัย (7S model) ของ R. Waterman คือ ระบบ (System) โครงสร้าง (structure) กลยุทธ์ (strategy) บุคลากร (staff) ทักษะ (skill) สไตล์ (style) และค่านิยมร่วม (shared values) โดยทั้ง 7 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1) กลยุทธ์ขององค์กร (strategies) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารตอบคำถามที่สำคัญ อาทิ องค์กรอยู่ที่ไหนในขณะนี้ องค์กรมีเป้าหมายอยู่ที่ไหน พันธกิจของเราคืออะไร พันธกิจของเราควรจะเป็นอะไร และใครเป็นผู้รับบริการของเรา การบริหารเชิงกลยุทธ์จะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2) โครงสร้างองค์กร (structure) คือ โครงสร้างที่ได้ตั้งขึ้นตามกระบวนการ โดยมี การรับบุคลากรให้เข้ามาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือหมายถึง การจัดระบบระเบียบให้กับบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

3) ระบบการปฏิบัติงาน (system) ในการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ นอกจากการจัดโครงสร้างที่เหมาะสมและมีกลยุทธ์ที่ดีแล้ว การจัดระบบการทำงาน (working system) ก็มีความสำคัญยิ่ง อาทิ ระบบบัญชี/การเงิน (accounting/ financial system) ระบบพัสดุ (supply system) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology system) ระบบการติดตาม/ประเมินผล (monitoring/evaluation system)

4) บุคลากร (Staff) ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับจัดการทรัพยากรมนุษย์ (human resource management: HRM)

5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (skills) ทักษะในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กรสามารถแยกทักษะออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านงานอาชีพ และทักษะความถนัด/ความชำนาญเฉพาะ

6) รูปแบบการบริหารจัดการ (style) แบบแผนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร พบว่า ความเป็นผู้นำขององค์กรจะมีบทบาทที่สำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องวางโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นเลิศและพฤติกรรมทางจรรยาบรรณให้เกิดขึ้น ความเป็นผู้นำ คือ ความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในด้านการกระทำตามที่ผู้นำต้องการให้กระทำ

7) ค่านิยมร่วม (shared values) ค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กรที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการบริหาร และวิธีการปฏิบัติของบุคลากรและผู้บริหารภายในองค์กร หรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมองค์กร รากฐานของวัฒนธรรมองค์กรก็คือ ความเชื่อ ค่านิยมที่สร้างรากฐานทางปรัชญาเพื่อทิศทางขององค์กร โดยทั่วไปแล้วความเชื่อจะสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพและเป้าหมายของผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารระดับสูง ต่อมาความเชื่อเหล่านั้นจะกำหนดบรรทัดฐาน เป็นพฤติกรรมประจำวันขึ้นมามีภายในองค์กร เมื่อค่านิยมและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้งองค์กรและบุคลากรกระทำตามค่านิยมเหล่านั้นแล้วองค์กรก็จะมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

2.1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน

David C. McClelland (1973, อ้างถึงใน ฌรณวิทย์ แสนทอง, 2547) ได้ให้นิยามว่า ศักยภาพ หรือ Competency คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ

L.M. Spencer and S.M. Spencer (1993, อ้างถึงใน สุจิตรา รัตนันท์, 2552) กล่าวว่า ศักยภาพ (Competency) เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุด โดยการใช้เกณฑ์มาตรฐาน อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2547, อ้างถึงใน สุจิตรา รัตนันท์, 2552) กล่าวว่า ศักยภาพ (Competency) คือ ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Personal Attributes) ในพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

จากคำนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลอันได้แก่ความรู้ ทักษะ และลักษณะส่วนบุคคลหรือทัศนคติที่นำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่งานของตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงาน

การศึกษาเรื่องศักยภาพ (Competency) เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1973 โดย David C. McClelland ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Testing for competence rather than intelligence” (Spencer 1993: 3) ที่พิสูจน์ถึงลักษณะนิสัยทางพฤติกรรมและคุณลักษณะที่มีประสิทธิผลมากกว่าการทดสอบความถนัดในการตัดสินใจถึงว่าใครประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คนที่ปฏิบัติงานได้ดีกว่าจะทำสิ่งต่าง ๆ เช่น มีการตัดสินใจที่ดีในการสังเกตเห็นปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย และเป็นที่มาของคำว่าศักยภาพ (Competency) ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ความสามารถตามกรอบแนวคิด

ัญญาลักษณ์ วีระสมบัติ (2546 อ้างถึงใน สุจิตรา ธนาคันท์, 2552) ได้จำแนกประเภทของศักยภาพออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน ดังนี้

1. ศักยภาพหลักขององค์กร (Core Competency) คือความสามารถที่เป็นแกนหลักขององค์กรเป็นขีดความสามารถที่ทุกคนในองค์กรต้องมีคุณสมบัติที่เหมือนกัน เนื่องจากความสามารถและคุณสมบัตินี้เป็นตัวกำหนด หรือผลักดันให้องค์กรบรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่วางไว้ ตลอดจนยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงค่านิยมที่คนในองค์กรมีและถือปฏิบัติร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น การมุ่งเน้นที่ผลงาน ความคิดสร้างสรรค์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2. ศักยภาพของพนักงานในแต่ละระดับหรือตำแหน่งงาน (Managerial Competency) จะต้องมีความแตกต่างกันไปตามระดับของความรับผิดชอบหรือตามสายการบริหาร ลักษณะของขีดความสามารถประเภทนี้จะสะท้อนถึงความคาดหวัง ความกว้าง และความลึกของความสามารถที่พนักงานจะต้องมีก่อนที่จะได้รับการเพิ่มความรับผิดชอบ ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ การจัดลำดับความสำคัญของงาน การบริหารทรัพยากร เป็นต้น

3. ศักยภาพที่กำหนดไว้สำหรับงานในแต่ละด้านหรือตามลักษณะงาน (Functional Competency) จะมีความสามารถแตกต่างกันไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ยกตัวอย่างเช่น ทักษะในการนำเสนอ การประสานงาน เป็นต้น

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2545, อ้างถึงใน สุจิตรา ธนาคันท์, 2552) ได้อธิบายถึงลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของศักยภาพ ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะ (Characteristics) เนื่องจากขีดความสามารถเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล (Under Characteristic) ดังนั้นการจำแนกถึงแนวทางพฤติกรรม การคิด หรือความเห็นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ สามารถกระทำได้โดยการพิจารณาถึงคุณลักษณะของขีดความสามารถใน 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1.1 แรงจูงใจ (Motives) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือคิดตรงกันในการกระทำซึ่งจะเป็นแรงขับให้เลือกพฤติกรรมที่แสดงออก

1.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล (Traits) เป็นลักษณะนิสัยทั่วไปที่จะตอบสนองต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ โดยสามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการเรียนรู้ ความกระตือรือร้นและการร่วมมือ

1.3 แนวคิดต่อตนเอง (Self – Concept) เป็นทัศนคติ คุณค่า และความคิดเห็นของบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อแรงจูงใจและทำนายถึงพฤติกรรมของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.4 ความรู้ (Knowledge) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเนื้อหาแตกต่างเฉพาะด้านของบุคคล

1.5 ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิดและจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิดวิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุและผล หรือการวางแผนในการจัดการรวมถึงการตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้

2.ความสามารถเชิงเหตุผล (Causal Related) เป็นขีดความสามารถด้านแรงจูงใจ คุณลักษณะส่วนบุคคล รวมถึงแนวความคิดของบุคคลที่จะรวมกันเป็นความมุ่งมั่นในแต่ละบุคคล เพื่อทำนายถึง ทักษะ พฤติกรรม การกระทำ ตลอดจนนำไปทำนายผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผล

3.เกณฑ์ที่ใช้อ้างอิง (Criterion Reference) เป็นเกณฑ์ที่ใช้กำหนดศักยภาพ โดยต้องผ่านการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ เช่น วิธีการทางสถิติ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ศึกษาส่วนมากจะมี 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์ปฏิบัติงานสูงสุด (Superior Performance) เป็นการทำงานที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือว่าสามารถปฏิบัติงานให้ดีที่สุด สถานการณ์การทำงาน และเกณฑ์ในอีกลักษณะหนึ่ง ได้แก่ เกณฑ์ของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Performance) ซึ่งเป็นเกณฑ์ของระดับการทำงานขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้

4.ศักยภาพเชิงระบบ เป็นขีดความสามารถของการปฏิบัติงานในองค์การที่พิจารณาตามความสามารถของปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วยขีดความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ศักยภาพตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงขีดความสามารถจากการแบ่งงานออกเป็นงานย่อยๆ และกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้

4.2 ศักยภาพตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะของขีดความสามารถที่สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้นจะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์รวม

4.3 ศักยภาพตามผลของการกระทำ (Competency as Output) ศักยภาพในลักษณะนี้ จำเป็นที่จะต้องค้นหาความต้องการของผู้มารับบริการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของการให้บริการ จากนั้นจึงแบ่งผลที่ได้ออกมาเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และกำหนดคุณภาพมาตรฐานที่ต้องการในการตอบสนองต่อความต้องการ

4.4 ศักยภาพตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Competency as Knowledge Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดนั้นสามารถวินิจฉัยได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือวิธีการในการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ในส่วนของขีด

ความสามารถในลักษณะนี้จะต้องแยกแยะออกมาให้เห็นว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้จะรวมไปถึงการมุ่งมั่นในความสำเร็จของเป้าหมาย การค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงาน

5. ศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) กระบวนการของจิตความสามารถทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำ การจูงใจ เป็นต้น

2.1.6 แนวคิดการต่อยอดและการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ

การดำเนินธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จ มีความเจริญเติบโต ผู้ประกอบการมีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาต่อยอดหรือสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้มีมูลค่าที่เพิ่มสูงมากยิ่งขึ้น โดยจากแนวคิดของการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า หรือ บริการของธุรกิจของ Alexander Osterwalder เจ้าของ Business Model Canvas โดยใช้เครื่องมือ Value Proposition Canvas ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจ เครื่องมือนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 Customer Segment โดยเป็นการศึกษาทำความเข้าใจกับลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ส่วนที่ 2 คือ Value Proposition การศึกษาทำความเข้าใจกับลูกค้า ได้แก่ ศึกษาความต้องการพื้นฐานของลูกค้าในเชิงคุณภาพ อารมณ์ความรู้สึก ศึกษาปัญหาหรือความยุ่งยากที่ลูกค้ากำลังเผชิญในการใช้งานสินค้าและบริการ ศึกษาความคาดหวังพิเศษอื่นๆ ที่ลูกค้าต้องการ นอกเหนือจากความต้องการพื้นฐาน สำหรับส่วนที่ 2 คือ Value Proposition คือ แผนภาพแสดงคุณค่าของสินค้าหรือบริการ ซึ่งนำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบหลัก และทางเลือกเพิ่มเติมของสินค้าหรือบริการ เพื่อกำหนดคุณค่าก่อนส่งมอบให้กับลูกค้าผ่านสินค้าหรือบริการ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ คุณค่าที่สินค้าหรือบริการนำเสนอให้แก่ลูกค้า การป้องกันหรือแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาของลูกค้า และ การสร้างความประทับใจในสินค้าหรือบริการอาจเป็นแนวทางในการนำเสนอสิ่งต่างๆ เพิ่มเติมจากคุณประโยชน์พื้นฐานของสินค้าและบริการ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2559)

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน

การจะเกิดศักยภาพหรือความเข้มแข็งของชุมชนนั้นมีปัจจัยที่จะเป็นตัวนำไปสู่การมีศักยภาพหรือความเข้มแข็งของชุมชนซึ่ง Matthews (2006) ได้พิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยของชุมชนที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นชุมชนอันประกอบไปด้วย การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ขนาดของกลุ่มที่พบปะ ระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนในชุมชน

2. ผู้นำ ประกอบไปด้วย ความรู้ ความสามารถ บทบาทของผู้นำสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน การมีวิสัยทัศน์ การเปิดใจกว้าง

3. กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม การดึงคนให้มาร่วมกระบวนการคิดและตัดสินใจให้มากที่สุด

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา สุระ (2551) การจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้และหาแนวทางเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) และการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) กับกลุ่มเป้าหมายคือ องค์กรบริหารส่วนตำบลจำนวน 42 ตำบล 18 อำเภอ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว ด้านสังคม ด้านการศึกษาและด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในแต่ละด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว ควรจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนธุรกิจ แผนประชาสัมพันธ์สินค้า แผนการตลาด และแผนพัฒนาบุคคลด้านธุรกิจชุมชน ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรจะจัดการเรียนรู้ในการประชาคมแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุขในชุมชน การสร้างศักยภาพความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนทั้งกายและใจ คุณธรรมและจริยธรรมให้เพิ่มขึ้น ในด้านศึกษานั้น ควรจะจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาจิตวิทยารวมถึงการสร้างเชาวน์อารมณ์ (EQ) ในเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ส่วนด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมนั้น ควรจะจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขอนามัยของชุมชนให้สะอาด ปลอดภัย ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้งสี่ด้านนี้ จะช่วยเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มีศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในการที่จะต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นต่อไป

ดังนั้น เพื่อที่จะยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ การจัดการเรียนรู้ในการเพิ่มศักยภาพให้กับทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนนั้นๆ จึงเป็นแบบอย่างที่ชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นของตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับชุมชนกับองค์กรทั้ง

ภาครัฐ และเอกชนให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมเชิงบูรณาการ อันจะเป็นการเพิ่ม โอกาส
การพัฒนาชุมชนของตนเองให้ยั่งยืนสืบไป

กัลยารัตน์ คุณชมพู่ (2554) ศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกตำบลทา
ปลกคุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรได้นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม
ให้กับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ มีการบรรจุข้าวประเภทต่างๆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการแปรรูปข้าวกล้องให้เป็นผงข้าวกล้อง น้ำข้าวกล้องงอก

วีระเดช นารินทร์และเพ็ญณี แนนรท (2555) ศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ด้าน
การเกษตรข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โดยการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเกษตรกร กรณีศึกษา
เครือข่ายเกษตรยั่งยืนตำบลหนองแคน อำเภอบัณรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
แนวทางการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเกษตรกรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของเครือข่ายเกษตรยั่งยืนตำบล
หนองแคน และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคความต้องการของกลุ่มเครือข่ายเกษตรยั่งยืนผล
การศึกษาพบว่ากลุ่มฯ ได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์โดยการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ข้าว
หอมมะลิให้เกิดมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์โดยทำการแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ หลากหลายประเภท
เช่น ผงพอกหน้าข้าวหอมมะลิ สำหรับปัญหาของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์คือการขาด
เงินทุน การใช้สารเคมี และปัญหาด้านทัศนคติของชาวนา

กาญจนา สุระ (2556) ศึกษาเพื่อวิเคราะห์และประเมินให้ได้ต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่น
ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของท้องถิ่นประจำจังหวัดเชียงใหม่ในปีที่ 3 นักวิจัยมีแผนการวิจัย คือ
สังเคราะห์องค์ความรู้จากการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัด
เชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อจัดการการเรียนรู้ในการขยายต้นแบบการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นสู่
7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) วิธีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ
สังคมของต้นแบบการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการพัฒนา
ด้านเศรษฐกิจและสังคมของต้นแบบการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมจะมีการนำเอาหลักของ
คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามามีใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาด้าน
เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยคุณธรรมที่สำคัญของ อปท. ได้นำมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อ
การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น คือคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความ
อดทน ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยการนำเอาคุณธรรมเหล่านี้ สอดแทรกเข้า
ไปดำเนินงานทุกขั้นตอน ประชาชนในชุมชนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมอย่างแท้จริง ทำการดำเนินงานต่างๆ อย่างจริงจังจึงไม่ทำไปโดยขาดความรับผิดชอบแต่

ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้ตนเองและบุคคลอื่นอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข 2) แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรเพื่อยกระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วยคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคล 2 ฝ่าย ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น คือ ฝ่ายภาคบริหารและฝ่ายภาคประชาชน โดยฝ่ายบริหารของ อปท. จะต้องยึดหลักการบริหารจัดการองค์กรโดยนำเอาหลักคุณธรรมเข้ามาใช้การทำงานทุกขั้นตอน โดยเริ่มจากตัวผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมประจำใจ ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม อดทนและมีความขยันหมั่นเพียร ใช้นโยบายเชิงรุกในการบริหารจัดการองค์กร กล่าวคือมีการเตรียมตัวที่จะรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่จะมากระทบกับการดำเนินงานขององค์กร ขณะเดียวกันก็มีความไม่ประมาทโดยหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากับการดำเนินงานภายในองค์กร การทำงานเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ในส่วนของภาคประชาชนก็ยึดหลักการทำงานโดยนำเอาหลักคุณธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตการทำงานยึดหลักตนเป็นที่พึงแห่งตน ขณะเดียวกันก็ไม่ละเว้นที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันในการทำงานเพื่อท้องถิ่น ขณะเดียวกันควรมีการเสาะแสวงหาและสร้างพันธมิตรใหม่กับบุคคล หน่วยงาน องค์กรอื่น เพื่อทำให้ตนเองอยู่รอดและมีชีวิตที่มีความสุขในสังคม จากการศึกษาได้บทสรุปเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ โดยความสำเร็จของการพัฒนาต้นแบบของท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้จำเป็นที่ อปท. ควรมีการบริหารจัดการโดยอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมเป็นตัวนำและกำกับการทำงานเพราะหาก อปท. ยึดมั่นในหลักของการทำงานที่มีคุณธรรมและจริยธรรมแล้วย่อมทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการสร้าง ความอยู่ดีมีสุขทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งทำให้ชุมชนมีความอยู่ดีมีสุข ซึ่งทางนักวิจัยได้ทำการ focus group และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับตัวแทนของชุมชนเกี่ยวกับสิ่งที่สร้างความอยู่ดีมีสุขทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับคนในชุมชนโดยคำตอบที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การพัฒนาพลาสติกทางการเกษตรที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (2557) ถูดย่อยสลายในงานวิจัยนี้พัฒนาเพื่อใช้งานด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตเป็นถุงเพาะสำหรับพืชระยะสั้น โดยถูดย่อยสลายนี้เตรียมจาก PLA สารควบคุมการย่อยสลายที่ได้จากธรรมชาติ เป็นถู่ที่เตรียมได้ง่าย และสามารถผลิตปริมาณมากในระดับอุตสาหกรรมได้จากข้อมูลการทดลองในแปลงพบว่า ถู่เพาะที่พัฒนาย่อยสลายได้เร็วกว่าถู่ PLA ถึงร้อยละ 25 หลังลงดิน สามารถป้าขึ้นรูปเป็นฟิล์มได้ง่าย ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ปุ๋ยเคมีและผลผลิตของพืชเมื่อเทียบกับการปลูกพืชแบบใช้ถู่เพาะธรรมดาที่ไม่ย่อยสลาย ถู่เพาะย่อยสลายนี้ช่วยลดค่าใช้จ่ายระหว่างการย้าย

ปลูก รวมถึงลดการปนเปื้อนของพลาสติกในพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งสูตรที่ได้สามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อใช้ในระดับอุตสาหกรรม ขณะนี้อยู่ระหว่างการต่อยอดพัฒนาเป็นถุงเพาะและถุงปลูกสำหรับพืชที่มีอายุการเพาะปลูกที่นานขึ้น ซึ่งได้มีการทดลองใช้ใน โครงการหลวง โครงการสวนของ พระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ รวมถึงโครงการปลูกป่าของ ปตท. และมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัดทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลในการศึกษาตลอดระยะเวลา 3 ปี ลดค่าใช้จ่ายระหว่างย้ายปลูก ลดค่าใช้จ่ายหลังการเก็บเกี่ยว และลดการปนเปื้อนของพลาสติกในพื้นที่เพาะปลูกทั้งนี้สามารถผลิตได้ในปริมาณมาก รวมทั้งสูตรที่ได้สามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อไปใช้ในระดับอุตสาหกรรมได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการต่อยอดพัฒนาเป็นถุงเพาะและถุงปลูกสำหรับพืชที่มีอายุการเพาะปลูกที่นานขึ้น และอยู่ในระหว่างการยื่นขอจดสิทธิบัตร

กลไกการย่อยสลายดังกล่าวแม้จะอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แต่มีจุดเด่นคือสามารถเป่าขึ้นรูปเป็นฟิล์มได้ง่าย ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้และผลผลิตของพืชเมื่อเทียบกับการปลูกพืชแบบใช้ถุงเพาะธรรมดา และไม่กระทบต่อดินหลังการปลูกช่วยลดค่าใช้จ่ายหลังการเก็บเกี่ยว และลดการปนเปื้อนของพลาสติกในพื้นที่เพาะปลูกและสามารถผลิตได้ในปริมาณมาก รวมทั้งสูตรที่ได้สามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อไปใช้ในระดับอุตสาหกรรมได้ด้วย

กณพัฒน์ ทองคำ (2557) เครือข่ายคุณค่าผลไม้ เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นตัวแบบของระบบธุรกิจสหกรณ์ที่ได้นำเอาการจัดการโซ่อุปทานมาใช้ในธุรกิจ และนำไปสู่การเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับคุณภาพผลผลิตตั้งแต่ระดับการผลิต จนถึงผู้บริโภค และได้สร้างตำนาน “คิมกัญโมเดล” ที่ได้ขยายผลนำไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรในหลายพื้นที่ ปัจจุบันได้จัดตั้งและดำเนินการศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม

ข้อค้นพบจากการวิจัย ชี้ให้เห็นว่า หัวใจสำคัญที่จะแก้ปัญหาให้เกษตรกรสวนผลไม้ได้อย่างยั่งยืนจะต้องสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาทำ สวนผลไม้คุณภาพ โดยจะต้องพัฒนาระบบธุรกิจเชิงคุณค่าภายใต้โซ่อุปทานที่นำ มาซึ่งความสำเร็จในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ สมาชิกมั่งคั่งสหกรณ์มั่นคง โดยยึดหลักสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรสมาชิกด้วยการสร้างความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจร่วมกันระหว่างเกษตรกรสมาชิก สหกรณ์การเกษตร รวมถึงพันธมิตรทางธุรกิจ และภาครัฐรวมทั้งการให้ความสำคัญในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรของเกษตรกร ให้สามารถขายผลไม้ได้ในราคาที่เป็นธรรมและคุ้มค่ากับการลงทุนผลการวิจัย ได้ก่อเกิดเป็นตัวแบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าผลไม้ของสหกรณ์การเกษตร เขาคิชฌกูฏ จำกัด ซึ่งได้พัฒนาระบบธุรกิจในการยกระดับเกษตรกรในการผลิตผลไม้คุณภาพ ควบคู่ไปกับ

การเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์กับภาคพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทานทั้งในกิจกรรมต้นน้ำ - กลางน้ำ - ปลายน้ำ โดยมุ่งให้เป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการสวนผลไม้คุณภาพ การถ่ายโอนชุดความรู้สู่เกษตรกรการบริหารความเสี่ยง การสร้างช่องทางการตลาดร่วมกับภาคพันธมิตรสู่เป้าหมายร่วมกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการค้า เน้นธุรกิจบนความยั่งยืนของสหกรณ์ การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงตลาดและเพิ่มรายได้ ตลอดจนการลดต้นทุนและการปลูกจิตสำนึกการธำรงรักษาอาชีพชาวสวนผลไม้คุณภาพแก่สมาชิกชาวสวนผลไม้ทั้งในประเทศและ

อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2557) ยาสีฟันสมุนไพรต่อภาวะเหงือกอักเสบของผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ป่วยเบาหวานมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคปริทันต์อักเสบ จึงมีการพัฒนายาสีฟันสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานจากพืชสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพจำนวน 15 ชนิดซึ่งมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปากฤทธิ์ด้านการอักเสบและความสามารถในการต้านออกซิเดชันได้ดีกว่ายาสีฟันทางการค้าที่คัดเลือกมาทดสอบ รวมทั้งให้ผลที่ดีทั้งทางคลินิกและความพึงพอใจของผู้ป่วยเบาหวานและผู้บริโภคทั่วไปสูงถึงมากกว่าร้อยละ 80 ปัจจุบันบริษัท คุณค่าป่าไทย จำกัด ได้ทำการผลิตและจำหน่ายในท้องตลาดแล้วโดยวางจำหน่ายในโรงพยาบาลและคลินิกทันตกรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ปริมณฑล ผู้บริโภคให้การตอบรับกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี จากงานวิจัยได้ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ดีๆ ที่เป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

ยาสีฟันที่พัฒนาขึ้นนี้มีปริมาณแบคทีเรียทุกชนิดที่เหลือรอดอยู่และปริมาณโลหะหนักทุกชนิดเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมยาสีฟัน (มอก. 45 - 2552) นอกจากนี้ยาสีฟันที่พัฒนาได้ยังมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปาก ฤทธิ์ด้านการอักเสบและความสามารถในการต้านออกซิเดชันดีกว่ายาสีฟันทางการค้าที่คัดเลือกมาทดสอบ รวมทั้งให้ผลที่ดีทั้งทางคลินิกและความพึงพอใจของผู้ป่วยเบาหวานและผู้บริโภคทั่วไปสูงถึงมากกว่าร้อยละ 80 และเมื่อเก็บยาสีฟันสมุนไพรนี้ไว้นาน 3 เดือน ยังมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปากฤทธิ์ด้านการอักเสบและความสามารถในการต้านออกซิเดชันอยู่ ซึ่งสารออกฤทธิ์สำคัญในยาสีฟันนี้ยังมีความคงตัวของยาสีฟันสมุนไพรอยู่ จากผลงานวิจัยนี้ทำให้สามารถนำ สูตรยาสีฟันไปต่อยอดทางการค้าเพื่อผลิตยาสีฟันจากสารสกัดสมุนไพรไทย สำหรับผู้ป่วยเบาหวานและบุคคลทั่วไป นอกจากนี้งานวิจัยทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของสรรพคุณของพืชสมุนไพรไทยที่ยังมีการศึกษาอยู่น้อยและไม่มีการศึกษาในสมุนไพรที่คัดเลือกมาศึกษาบางชนิด จึงสามารถนำ ข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างในการนำ พืชสมุนไพรไทยมาต่อยอดเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เช่น นำไปทำเป็นส่วนประกอบของน้ำยาบ้วนปาก ลูกอม รวมทั้งผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องสำอางอื่นๆ ที่ต้องการใช้สารสกัดพืชเพื่อเป็นสารยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ ฤทธิ์ด้านการอักเสบและความสามารถในการต้านออกซิเดชันได้อีกด้วย

อุทัย วิชัย (2557) เทคโนโลยีการเคลือบสระน้ำด้วยน้ำยางธรรมชาติ เป็นการสร้างสระเพื่อกักเก็บน้ำที่มีขั้นตอนการผลิตที่ง่ายเหมาะกับกลุ่มเกษตรกร มีต้นทุนดำเนินการไม่สูงใช้เพียงเทคนิคการพ่น/ทาน้ำยางคอมปาวด์บนผ้าด้ายดิบ สามารถใช้กับสระที่มีขนาดและรูปร่างที่หลากหลาย รวมถึงใช้ได้กับพื้นที่ที่ไม่สามารถกักเก็บน้ำโดยธรรมชาติหรือพื้นที่ลาดชันสูงปัจจุบันได้มีการสร้างสระน้ำด้วยเทคโนโลยีดังกล่าวมากกว่า 10 พื้นที่ในรูปแบบการใช้งานต่างๆ เช่น กักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรบ่อสำหรับเลี้ยงปลา บ่อพักน้ำสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมยาง เป็นต้น เทคโนโลยีนี้นอกจากจะช่วยสร้างสระกักเก็บน้ำอย่างง่ายโดยไม่จำเป็นต้องสร้างเขื่อนขนาดใหญ่และยังเป็นการเพิ่มปริมาณการใช้อย่างพาราซึ่งเป็นสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ

ผลการทดสอบสมบัติเชิงกายภาพของยางเคลือบสระน้ำ พบว่า มีสมบัติด้านความต้านทานต่อแรงดึง ความสามารถในการยืดจนขาด ความต้านทานต่อการฉีกขาด ความต้านทานต่อการบ่มเร่งด้วยอากาศร้อนที่ดี เมื่อทิ้งไว้ในสภาวะการใช้งานจริงประมาณ 12 เดือน เทียบกับแผ่นพลาสติก HDPE ที่ใช้งานในการปูสระน้ำ พบว่ายางเคลือบสระน้ำมีความต้านทานต่อการฉีกขาดที่สูงกว่าแผ่นพลาสติก HDPE ประมาณ 2 เท่า จากผลการประมาณการอายุการใช้งานของแผ่นฟิล์มยางเสริมด้วยผ้าดิบ คือ 10 ปี หรือประมาณ 3 เท่าของวัสดุพลาสติกที่ใช้งานแบบเดียวกัน ผลการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำในสระเลี้ยงปลาที่เคลือบด้วยยางธรรมชาติเสริมผ้า พบว่าตัวอย่างน้ำที่เก็บมีค่าผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

อรพินท์ บุญอิน (2557) แนวทางการสร้างผลลัพธ์การผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในภาคอุตสาหกรรม บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการสร้างทุนทางปัญญาและผลผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในภาคอุตสาหกรรม 2. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างผลลัพธ์การผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนในภาคอุตสาหกรรมให้มีความเหมาะสมและมีศักยภาพในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่าง ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 คน จากทั้งหมด 45 คน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บตัวอย่างในครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 67 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่าผู้นำวิสาหกิจชุมชนควรสร้างความรู้จากทุนทางปัญญา ประกอบด้วย 1. ทุนทางนวัตกรรมโดยการใช้ความสามารถในการ ลงทุนสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น โดยการต่อยอดจากของเดิมไปสู่สิ่งใหม่ 2. ทุนความสามารถที่มีอยู่ในตัว คนโดยใช้ความสามารถของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับงานเพื่อผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์ 3. ทุนความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการ สร้างเครือข่ายกับบุคคลภายนอก 4. ทุนด้านเงินลงทุน โดยการจัดหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งต่างๆ นำมาใช้ให้

เหมาะสมกับงาน 5.ทุนลักษณะโครงสร้างองค์การโดยการมอบหมายงานและการหมุนเวียนงานให้กับสมาชิกในกลุ่ม 6.ทุนการจัดการทรัพยากรโดยการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ผลิตสินค้าให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ 7.ทุนภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การใช้เอกลักษณ์หรือความโดดเด่นเฉพาะของแต่ละชุมชนมาสร้างการจดจำให้กับผู้บริโภค ประเด็นด้านผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ควรให้ความสำคัญด้านกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์โดยการใส่ใจทุกขั้นตอนในการผลิตสินค้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานของกลุ่มและสร้างความพึงพอใจ ให้กับสมาชิก ส่งผลถึงการเติบโตในอนาคตนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และการจัดทรัพยากรสินทางปัญญา

ฐานเศรษฐกิจ (2558) เรื่อง ก.เกษตรฯ MOUวิจัยเกษตรสู่เชิงพาณิชย์ มีความสำคัญดังนี้ กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมวิชาการเกษตร จับมือ สนช. ลงนามบันทึกความร่วมมือ “การพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยเกษตรสู่เชิงพาณิชย์” เพื่อหนุนงานวิจัยด้านเกษตร-เกษตรอินทรีย์ เครื่องจักรกลเกษตรหวังขยายผลสู่เชิงการค้า ควบคุมพัฒนางานวิจัยให้เกิดความเข้มแข็ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากผลงานวิจัยทางการเกษตรของทุกหน่วยงานในสังกัด ไปใช้ในการแก้ปัญหาการผลิตของเกษตรกร ทั้งการพัฒนาเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในทุกพื้นที่การผลิต ซึ่งจะเห็นได้จากที่กระทรวงเกษตรฯ มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ที่กระทรวงเกษตรฯ ดำริตั้งขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่สนับสนุนให้ทุนวิจัยเพื่อส่งเสริมพัฒนางานวิจัยด้านการเกษตรกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรฯ และผลักดันผลงานวิจัยที่สำเร็จแล้วไปสู่วงการเกษตร ทั้งในรูปแบบใช้เป็นประโยชน์สาธารณะหรือเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีภาคเอกชนมาขอรับสิทธิถ่ายทอดเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรมวิจัยการเกษตรสู่เชิงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สนช. จึงร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง “การพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยเกษตรสู่เชิงพาณิชย์” ระยะที่ 2 มีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลงานวิจัย โดยเฉพาะด้านการเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเครื่องจักรกลการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรระหว่างกัน และมุ่งถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร เพื่อให้มีการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ทั้งพืชผัก ผลไม้ และผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อขยายผลในเชิงพาณิชย์

ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ในส่วนของ สนข.จะสนับสนุนเงินอุดหนุนแก่ภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ในการพัฒนานวัตกรรมทั้งด้านสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของตลาด พร้อมทั้งต้ององค์ความรู้ด้านการเกษตรหรือร่วมทดสอบประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่อง และร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้านวัตกรรมทางการเกษตร เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วย สำหรับความร่วมมือกับ สนข. ในการพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยการเกษตรสู่พาณิชย์ ระยะที่ 2 นี้ สนข.และภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการนำร่องรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีหนึ่งนวัตกรรมไปสู่เชิงพาณิชย์ จะชำระค่าธรรมเนียมแรกเริ่มให้แก่กรมวิชาการเกษตร จำนวน 100,000 บาท ในการขออนุญาตนำเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ หรือผลงานวิจัยด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดย สนข. และหน่วยงานเอกชนจะรับผิดชอบค่าธรรมเนียมแรกเริ่มฝ่ายละ 50,000 บาท ซึ่งกรมวิชาการเกษตรจะนำไปใช้ต่อยอดส่งเสริมการวิจัยด้านการเกษตรต่อไป

วุฒิชัย นาครักษา (2559) การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากแป้งเมล็ดมะขาม วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าเพื่อพัฒนาการนำเมล็ดมะขามที่เหลือจาก การแปรรูปมาใช้ประโยชน์เป็นเจลโลสทดแทนเพคตินในอุตสาหกรรมอาหาร จากผลการดำเนินงาน วิจัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการมั่นใจ และลงทุนอุปกรณ์เครื่องจักรและอื่นๆ เพื่อการผลิต แป้งมะขามและเจลโลสระดับอุตสาหกรรม ด้วยงบประมาณ 1.5 ล้านบาท และนำเจลโลสมาประยุกต์ใช้ในการผลิตไอศกรีมมะขามเจลาโต เยลลี่มะขาม ซอสมะขาม และซอสผัดไทยเชิงพาณิชย์และอยู่ระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากเจลโลสมะขามในรูปแบบเซรั่มและอาหารเสริมลดน้ำหนักจากเจลโลส นอกจากนี้ บริษัทได้นำแป้งมะขามและเจลโลสส่งให้กับกลุ่ม อุตสาหกรรมอาหารต่างๆ เช่น เจลลี่ บิวตี้เพื่อนำไปทดลองใช้เป็นวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์อาหาร ทดแทนการนำเข้ากับชนิดต่างๆซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ดีโดยขณะนี้อยู่ระหว่างการเจรจาธุรกิจเพื่อจำหน่ายในราคาที่เหมาะสม (ปัจจุบันในตลาดจำหน่ายเจลโลสในราคากิโลกรัมละ 5,000 - 12,000 บาท) อีกทั้งได้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เยลลี่มะขามและไอศกรีมมะขามในงานแสดงสินค้าต่างๆ เช่น TIDE 2015 ซึ่งเป็นงานที่จัดโดยกระทรวงพาณิชย์และงาน Health and Cusine 2015 ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เยลลี่และไอศกรีมดังกล่าววางจำหน่าย ในร้านอาหารปิ่นเพชรและร้านขายของฝากในจังหวัดเพชรบูรณ์และพื้นที่ใกล้เคียง การวิจัยอย่างต่อเนื่องทำให้จากเดิมที่ขายเมล็ดมะขามในราคากิโลกรัมละ 2-3 บาทและผลิตภัณฑ์แปรรูปมะขามเท่านั้นเกิดช่องทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆสู่ตลาดทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกลุ่มแปรรูปนี้

อมรรัตน์ โมฬี (2559) การสร้างสายพันธุ์ไก่เนื้อโคราชเพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน ผลงานวิจัยนี้เป็นการใช้ประโยชน์จากแหล่งพันธุกรรมไก่พื้นเมืองของประเทศ ที่สร้างผลตอบแทนต่อเกษตรกรรายย่อยกระจายรายได้สู่ชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรไทยช่วยลดความเหลื่อมล้ำ นำพาประเทศข้ามผ่านกับดักการเป็นประเทศรายได้ปานกลางเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรที่ใช้ไก่โคราชในการประกอบอาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จึงลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิตลูกไก่จากเดิม 3,000 ตัวเป็น 44,000 ตัวต่อเดือน โดยใช้งบประมาณ 26.7 ล้านบาท ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ เพื่อสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืนโดยการใช้ไก่โคราชเป็นเครื่องมือและเกษตรกรมีแหล่งที่จะสามารถเข้าถึงพันธุ์ไก่ได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังขยายฐานความร่วมมือโดยการสร้างภาคีความร่วมมือขึ้นกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หอการค้าจังหวัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์ กระทรวงมหาดไทย ผ่านระดับจังหวัด อำเภอ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนให้การเลี้ยงไก่โคราชเป็นอาชีพที่เข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ผลของความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร รวมถึงอำเภอเมือง อำเภอโนนไทย อำเภอปักธงชัย และอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา ในปัจจุบันมีจำนวนเกษตรกรมากกว่า 300 ราย

ไก่โคราชเป็นผลงานวิจัยที่มีเป้าหมายชัดเจนในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ดังนั้น การพัฒนาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ไก่มีความโดดเด่นแตกต่าง และตอบ โจทย์ความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงการสร้างภาคีความร่วมมือในการทำงานเพื่อพัฒนาอาชีพ และนำไปสู่การขยายผลสู่เกษตรกรในวงกว้างที่เห็นผลได้ การบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐที่มีอยู่ตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นภารกิจที่ สกว. และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กำลังร่วมมือกันได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรของประเทศ